

Psicosociologia aplicada

Inés Dalmau Pons
Ramon Ferrer Puig
Pere Jorba Jorba

PID_00240662

Material docent de la UOC

Inés Dalmau Pons

Doctora en Organització i Administració d'Empreses. Màster en Ergonomia. Tècnica en prevenció en les tres especialitats. Llicenciada en Psicologia per la UB. Professora col·laboradora dels Estudis d'Economia i Empresa de la UOC. Professora associada de la UB. Especialista de l'àrea d'Ergonomia i Psicosociologia d'un servei de prevenció mancomunat.

Ramon Ferrer Puig

Doctor en Psicologia per la Universitat de Barcelona. Màster en Seguretat i Gestió del Risc Industrial (UPC). Tècnic superior en Prevenció de Riscos Laborals en les tres especialitats. Professor titular del Departament de Metodologia de les Ciències del Comportament (UB). Autor de diverses publicacions sobre prevenció de riscos laborals.

Pere Jorba Jorba

Llicenciat en Psicologia per la Universitat Nacional d'Educació a Distància. Màster en Prevenció de Riscos Laborals en les tres especialitats. Gerent de zona del Servei de Prevenció Aliè Prevenactiva, SLU. Professor col·laborador de la UOC en els Estudis d'Economia i Empresa.

L'encàrrec i la creació d'aquest material docent han estat coordinats pels professors: Xavier Baraza, Eva Rimbau (2016)

Primera edició: setembre 2016
 © Inés Dalmau Pons, Ramon Ferrer Puig, Pere Jorba Jorba
 Tots els drets reservats
 © d'aquesta edició, FUOC, 2016
 Av. Tibidabo, 39-43, 08035 Barcelona
 Disseny: Manel Andreu
 Realització editorial: Oberta UOC Publishing, SL
 Dipòsit legal: B-16.843-2016

Cap part d'aquesta publicació, incloent-hi el disseny general i la coberta, no pot ser copiada, reproduïda, emmagatzemada o transmesa de cap manera ni per cap mitjà, tant si és elèctric com químic, mecànic, òptic, de gravació, de fotocòpia o per altres mètodes, sense l'autorització prèvia per escrit dels titulars del copyright.

Introducció

Sense cap dubte, allò que entenem per treball està canviant i l'impacte que aquest té en la salut dels treballadors també. Avui ja no importa només la salut des del seu vessant eminentment físic (les lesions directament observables), sinó que clarament ens comencem a preocupar perquè la feina no repercuteixi negativament en la salut mental dels treballadors, i fins i tot per poder arribar a un estat de benestar físic, mental i social relacionat amb el nostre treball.

En el desenvolupament dels continguts d'aquesta assignatura pretenem oferir una visió general de les principals conseqüències dels **riscos psicosocials**. Abordarem la pèrdua de salut a nivell psicològic, conductual i fisiològic que es dóna en els casos d'**estrès**. També donarem a conèixer altres riscos psicosocials com la violència a la feina, una realitat a tenir en compte en molts més llocs de treball dels que inicialment es podria pensar. Hi pot haver violència interna, entre els mateixos membres de l'organització, i violència externa duta a terme tant per usuaris o clients, com per persones totalment alienes a una determinada organització. Així mateix, analitzarem la possible presència d'assetjament psicològic o **mobbing**, un tipus de violència que no es pot descartar *a priori* en cap organització. Finalment, estudiarem altres riscos més associats a factors emocionals, com el desgast professional o **burnout** o l'impacte negatiu de les tecnologies de la informació i la comunicació que provoca el tecnoestrès.

Aquests riscos, que tenen similituds i disparitats amb els riscos abordats per altres disciplines preventives, estan caracteritzats pel seu relativament llarg període d'evolució i perquè habitualment són generats a causa de més d'un factor de risc psicosocial.

Com sabem, en general totes les **condicions de treball** poden tenir un impacte positiu o negatiu en la salut del treballador. Les condicions de treball que estan relacionades amb la gestió i la cultura de l'organització i amb les condicions d'ocupació, el lloc de treball i la qualitat en el treball, són denominades factors psicosocials ja que poden incidir positivament o negativament en l'aparició dels riscos psicosocials. Per poder prevenir aquests riscos, haurem d'identificar i avaluar els **factors de risc psicosocial**, és a dir, aquells factors psicosocials que poden estar generant una situació de risc.

Per realitzar aquesta **avaluació psicosocial**, tan importants són les tècniques seleccionades com el propi procés d'avaluació. Entre els professionals d'aquesta especialitat hi ha un ampli consens en què, al llarg del procés, s'ha de tenir en compte més d'una font d'informació, per la qual cosa és important recollir la informació directament dels treballadors a través de qüestionaris i entrevistes, a més de tenir en compte les dades facilitades per l'organització.

Entre els tests més àmpliament utilitzats a l'Estat espanyol, cal destacar el FPSICO de l'INSHT i el CoPsoQ-ISTAS 21 d'ISTAS. Però també és necessari disposar d'informació més qualitativa i matisada, obtinguda a través d'opinions, entrevistes o grups de discussió organitzats a aquest efecte.

Finalment, no hem d'oblidar que l'objectiu principal de qualsevol avaluació de riscos laborals és obtenir la millor informació possible per poder planificar les **mesures preventives** més adequades en cada cas. Pel que fa als riscos psicosocials, en parlar de prevenció haurem de planificar mesures dirigides tant a millorar els factors de risc psicosocial de tipus organitzatiu, com a millorar la capacitat de resposta de les persones que estiguin sotmeses a aquestes condicions de treball.

La realització correcta i adequada de l'avaluació i prevenció psicosocial és la clau de l'èxit del tècnic en prevenció en la seva tasca d'influir en la millora de la salut psicosocial de l'organització.

Continguts

Mòdul didàctic 1

Els riscos psicosocials i les seves conseqüències

Inés Dalmau Pons, Ramon Ferrer Puig i Pere Jorba Jorba

1. Estrès
2. Riscos psicosocials específics
3. Tractament legal dels riscos psicosocials

Mòdul didàctic 2

Factors de risc psicosocial

Inés Dalmau Pons, Ramon Ferrer Puig i Pere Jorba Jorba

1. Els factors psicosocials
2. Principals factors psicosocials
3. Factors de risc psicosocial

Mòdul didàctic 3

Avaluació psicosocial

Inés Dalmau Pons, Ramon Ferrer Puig i Pere Jorba Jorba

1. Com avaluar els riscos psicosocials
2. Tècniques o mètodes

Mòdul didàctic 4

Prevenió psicosocial

Inés Dalmau Pons, Ramon Ferrer Puig i Pere Jorba Jorba

1. Principis comuns de la prevenció psicosocial
2. Prevenció psicosocial

